

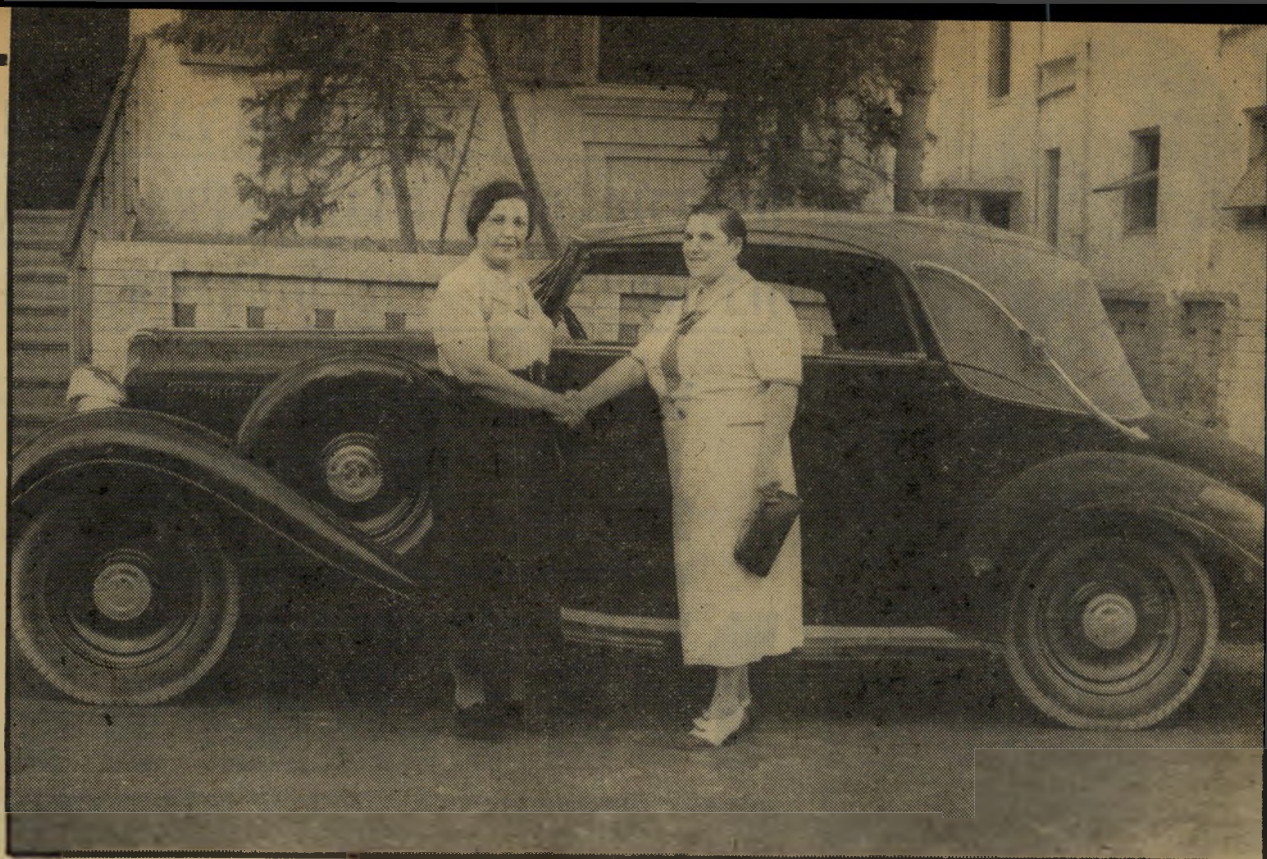
תל-אביב הקטנה

לא מתה - היא

משיכה לחיות

בארניזו של ארדה

העיו

מודל 1933

„ככה הצטלמו אז“, אמר ארדה בחיך מלא געגועים. הוא נזכר שטייל ברחוב, ועינו תפסה את שתי הנשים המשוחזרות ליד מכונית פורד. המראה

משך את עינו והוא מיהר להנציחו. לא היה מאורע בארץ, אם הפגנות, צעדות, כנסים, או ביקורי אישים חשובים שארדה לא הנציח במשך השנים הרבות שבהן צילם כה הרבה בארץ.

5 פעמים אני יוצא אל הרחוב ללא מצלמה ומרגיש עירום. בהתחלה אני לא תופס מה קורה. אני ממשש את כתפי ומרגיש ריקנות, חסר לי משהו, וי אני מוכרח לחזור הביתה ולקחת את המצלמה. גם היום, כשאני בן 73 וקשה לי לסחוב אותה, אני לא מסוגל בלעדיה. המצלמה הפכה להיות חלק מגופי. מישפטים אלה הם תמצית הווייתו של אפרים ארדה. הצלם שהנציח במצלמתו

טשרניחובסקי ורובינא

שאלו טשרניחובסקי (למעלה) בכנס רופאים ב-1940, עם כמה מידידיו. הכרתי את טשרניחובסקי אישית, סיפר ארדה. (למטה): השחקנית חנה רובינא ובתה.

בדרך לחתונה

שלוש נערות ב-1935 לחתונתן. בחמונה למטה נראה משה לוי נחוס.

להיזכר בבהירות בכל פרט ילדותו. בכפר האוקראיני הנידה, באביו שעסק במיסחר והיה ידוע בכל הסביבה כוטרניר מומחה, למרות שמעולם לא למד רפואה. „אני זוכר מומנטים של אנשים מאד עניים, שיתנה להם רק חתיכת אדמה ליד הבית עם גג הקש, וכל המישפחה היתה עובדת באחוזה של הפרץ. האבא היה יוצא לחוק עם הסוסים של הפרץ למירעה, והילדים, כבר מגיל 10 עבדו ליד מכונת הדייט. היו לי שני אחים ושתי אחיות, כולם כבר אינם, חוסלו עליידי הנאצים. אחד נשאר בחיים, אחרי שעבר את כל התלאות, ובא לארץ, ואני הכנסתי אותו לעבוד בצילום. הוא נפטר לפני 5 שנים.“

„צילמתי אותה

באמבטיה“

רבירו שולף ארדה תמונה אחרי תמור נה. מפליא כיצד הוא זוכר בדיוק את הסיפור שמאחרי כל תמונה. הוא מצביע על תמונת קשיש בעל זקן ארוך היושב בכסא: „זה התצלום האחרון של הסבא שלי, הוא ישב ועיין בגמרא. היה כבן 80. לא ראה רופא בימי חייו, היה חסיד גדול של הרב מקופיצ'וויץ.“ „כשמתיישב אצלי אדם כדי לצלמו“, סיפר ארדה בנחת, „אני מגלה בו המון.

דיזנגוף

פתיחת רחוב המלך גורג' עליידי מאיר דיי דיזנגוף, ראשהעיר הראשון של תל-אביב.

חמישים שנה של הווי ארץ-ישראלי. לא היה מאורע בארץ - הפגנה, כנס או הופעה - ולא היתה אישיות מפורסמת, שלא נקלטו במצלמתו של ארדה. בימים אלה נפתחה בתל-אביב תערוכתו, שבה מוצגות עשרות תמונות, מתוך ארץ סף של חצי מיליון צילומים, המתארים נופים שאינם קיימים עוד, אנשים שנפרטו, ואחרים מגדולי היישוב בהיותם צעירים. פרקים בחיי המדינה, כמו המיצי עד הראשון, מאורעות 36, ביקורו הראי שון של היים וייצמן בתל-אביב, מילחי מות, שמחות, והרבה תמונות של מאיר דיזנגוף, ראש העיר הראשון של תל-אביב. „יש לי כמה חולשות או אהבות בחיים“, סיפר ארדה, אדם גמור-קומה ומלא חיוך ניות, ששעור ראשו הלבן דליל מעט. „צילום, פיסול, צילום וריקודים. לא היתה לי בצעירותי, כל אפשרות ללמוד את הכל. מהיותי תינוק ציירתי.“ גם היום, אחרי 60 שנה, יכול ארדה

